

تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری

محسن قموشی رامندی^۱، محمد خطیری^{۲*} و سهیلا طرکه^۳

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران.

^۲ گروه حسابداری، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران (نویسنده مسئول).

mohamadkhatiri@yahoo.com

^۳ گروه حسابداری، واحد تاکستان، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، ایران.

چکیده

مطالعه حاضر به بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری پرداخته است. بدین منظور؛ اطلاعات ۱۱۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای یک دوره ده ساله (از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۹)، استخراج، متغیرهای پژوهش محاسبه و آزمون‌های آماری لازم صورت گرفت. روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بوده و طرح آن از نوع تجربی و با استفاده از رویکرد پس‌رویدادی است که به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش، از رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شده که با استفاده از روش‌های آماری و اقتصادسنجی به بررسی و آزمون فرضیه‌ها پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش؛ حاکی از آن است که بر اساس فرضیه اول؛ مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد؛ بر اساس فرضیه دوم؛ ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری نداشته و بر فرضیه سوم؛ ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی نیست.

واژه‌های کلیدی: مالکیت دولتی، کیفیت گزارشگری مالی، ریسک‌پذیری.

۱- مقدمه

نظریه کیفیت گزارشگری مالی برای اولین بار توسط تحلیل‌گران مالی و کارگزاران بورس مطرح شد، زیرا آنها احساس می‌کردند سود گزارش شده قدرت سود شرکت را آنچنان نشان نمی‌دهد که در ذهن مجسم می‌کنند. آنها دریافتند که تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی شرکت‌ها به دلیل نقاط ضعف متعدد در اندازه‌گیری اطلاعات حسابداری کار مشکلی است. سوال اساسی این است که چرا تحلیل‌گران مالی در ارزیابی خود از سود خالص گزارش شده و یا سود هر سهم شرکت (بدون تعدیل) استفاده نمی‌کنند و جانب احتیاط را رعایت می‌نمایند (خوش‌طینت و اسماعیلی، ۱۳۸۵). پاسخ این است که در تعیین ارزش شرکت نه تنها به کمیت سود، بلکه باید به کیفیت آن نیز توجه شود. منظور از کیفیت گزارشگری مالی، زمینه بالقوه رشد سود و میزان احتمال تحقق سودهای آتی است. به عبارت دیگر، ارزش یک سهم تنها به سود هر سهم سال جاری شرکت بستگی ندارد؛ بلکه به انتظارات ما از آینده شرکت و قدرت سودآوری سال‌های آتی و ضریب اطمینان نسبت به سودهای آتی بستگی دارد. برداشت حسابداران و تحلیل‌گران مالی از واژه سود متفاوت است. تحلیل‌گران مالی عموماً سود گزارش شده (سود حسابداری) را متفاوت از سود واقعی می‌دانند. یکی از دلایل این تفاوت از دیدگاه تحلیل‌گران این است که سود می‌تواند به وسیله مدیران دستکاری شود. تحلیل‌گران مالی تلاش می‌کنند تا چشم‌انداز سود شرکت‌ها را ارزیابی کنند. چشم‌انداز سود به ترکیب ویژگی‌های مطلوب و نامطلوب سود خالص، اشاره دارد (آلاستیر و همکاران، ۲۰۱۴).

بیان مساله

از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی که به‌عنوان محصول نهایی سامانه حسابداری، نقش پایه‌ای در تصمیمات گروه‌های گوناگون بازار سرمایه ایفا می‌نماید، اطلاعات حسابداری می‌باشد. این اطلاعات در طول یک فرایند اندازه‌گیری و بر مبنای اصول و استانداردهای قانون‌گذاران ذی‌صلاح محاسبه و ارائه می‌گردند و اگر از مطلوبیت کافی برخوردار نباشند، احتمال اتخاذ تصمیمات ناصحیح توسط دریافت‌کنندگان اطلاعات افزایش پیدا می‌کند. هدف از ارائه گزارشات مالی، بیان اطلاعات دسته‌بندی گردیده راجع به عملکرد مالی، انعطاف‌پذیری مالی و وضعیت مالی واحد اقتصادی می‌باشد که برای اخذ تصمیم‌های اقتصادی مفید مورد استفاده طیف گسترده از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی قرار می‌گیرد. همچنین صورت‌های مالی انعکاس‌دهنده نتایج مباشرت مدیران یا گزارش‌دهی آنها در مقابل منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است، می‌باشد. از جمله رکن‌های مهم در جوابگویی و اخذ تصمیمات آگاهانه که در گسترش و رشد اقتصادی تاثیرگذار می‌باشد، وجود اطلاعات مالی با کیفیت و قابل مقایسه است. این امر طبیعی می‌باشد که گزارشات مالی با شفافیت بالا، در تصمیم‌سازی‌ها و اختصاص دادن مناسب منابع و کارایی بازار تاثیر مثبت داشت باشد که خود گسترش، رشد و رفاه اجتماعی را در پی خواهد داشت. با مد نظر قرار دادن دگرگونی‌های که در جهان کنونی اتفاق افتاده است، به ویژه در کشورهای در حال توسعه که با مخاطرات زیادی مواجه می‌باشند، این کشورها برای حل معضلات اقتصادی خود محتاج راهبردهای مطلوبی برای به کارگیری موثر ثروت‌های خدادادی و امکانات خود می‌باشند. این در حالی می‌باشد، از هنگامی که برای نخستین بار استانداردها و اصول حسابداری معرفی و مورد توافق واقع گشت، زمان زیادی گذشته است و در طول این بازه زمانی با رخداد بعضی وقایع، چهره بعضی از استانداردها و معانی حسابداری تغییر یافته به شکلی که بعضی معانی مهم‌تر و بعضی مفاهیم به کناری گذاشته شده است. در این باره، یکی از راهبردهای مهم، دید و نگرش درونی‌تر حساب‌رسان و حسابداران به اصول حسابداری و تاثیرات احتمالی آن بر سطح کیفیت اطلاعات حسابداری می‌باشد. اطلاعات حسابداری مورد استفاده گروه‌های زیادی با ساختار مالکیت مختلف در داخل و خارج سازمان است. سهامداران از جمله گروه‌های اصلی استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری می‌باشند. در این میان این سهامداران با توجه به تملک قسمت زیادی از سهام سازمان‌ها از قابلیت نفوذ بالای در سازمان‌ها برخوردار بوده، به اطلاعات

1 Alastair et al

گونگونی در باره هدف‌گذاری آینده و برنامه‌های سازمان و گاهی به قراردادهای آینده سازمان نیز دسترسی خواهند داشت. به تعیین ترکیب و بافت سهامداران یک شرکت ساختار مالکیت اطلاق می‌شود جدای از چارچوب قانونی، از جمله عواملی دیگر که قادر است ایجاد و گسترش مدل نظام حاکمیتی را تحت تأثیر خود قرار دهد، ساختار مالکیت شرکت‌ها است. ساختار مالکیتی شرکت‌ها دارای دو بعد است که شامل تمرکز مالکیت و هویت سهامداران می‌باشد. هویت سهامداران دربرگیرنده تملک نهادی، تملک مدیریتی، تملک دولتی و تملک خانوادگی می‌باشد و تمرکز مالکیت به حالتی گفته می‌شود که مقدار قابل توجه از سهام شرکت به سهامداران نهادی یا اکثریت متعلق باشد (بانا و همکاران، ۲۰۲۱). بر اساس طرح این مبانی نظری؛ این سؤال بوجود می‌آید که آیا ریسک‌پذیری؛ تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی است؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

گزارشگری مالی ارائه اطلاعات با کیفیت برای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی است، گزارشگری مالی ممکن است در قالب صورت‌های مالی یا سایر ابزارهای انتقال‌دهنده اطلاعات صورت پذیرد. بسیاری از اطلاعات ارائه شده به وسیله گزارشگری مالی دربردارنده پیش‌بینی در خصوص عملیات آینده بوده که خود متأثر از دیدگاه مدیران و سهامداران می‌باشد. تأثیر ساختار مالکیت و چگونگی ترکیب و میزان نفوذ آنها بر اهداف و تصمیمات شرکت، باعث شده مدیران به دنبال حداکثر کردن منافع خود و سرمایه‌گذاران به دنبال حداکثرسازی سرمایه و سود شرکت باشند. از آنجایی که پیش‌بینی سودهای آتی برای سرمایه‌گذاران مهم است، در این راستا آن سودی با کیفیت‌تر است که جریان‌های نقدی آتی را درست پیش‌بینی کند و صحت پیش‌بینی سود می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران برای نگهداری و یا واگذاری سهام موثر باشد. در دنیای امروز با توجه به گسترش بازارهای سرمایه و افزایش میزان سرمایه‌گذاری، یکی از مسائل مهم مطرح، کیفیت اطلاعات مالی گزارش شده توسط شرکت‌ها می‌باشد. هر چه قدر کیفیت اطلاعات بالاتر باشد، تصمیمات صحیح گرفته شده و نهایتاً باعث تخصیص مناسب منابع مالی و افزایش رفاه خواهد شد. هم‌چنین کیفیت گزارشگری مالی سبب ارتقای سودمندی اطلاعات مالی می‌شود. بنابراین واضح است که قانون‌گذاران و سرمایه‌گذاران برای داشتن گزارشگری مالی باکیفیت بیشتر، هم عقیده هستند زیرا اعتقاد نهایی این است که کیفیت گزارشگری مالی به طور مستقیم روی بازارهای سرمایه اثرگذار است. بنابراین با توجه به این که کیفیت گزارشگری مالی تأثیر با اهمیت بر بازارهای سرمایه دارد می‌توان نتیجه گرفت که در سطح کلان، کیفیت گزارشگری مالی دارای اثرات اقتصادی است. از دستی دیگر، کنترل مطلق سهامداران عمده بر اداره امور شرکت را تمرکز مالکیت گویند. در برخی از تحقیقات نیز مجموع سه سهامدار عمده به عنوان تمرکز مالکیت در نظر گرفته می‌شود. ولوری و جنکینز (۲۰۰۶)، تمرکز مالکیت را درصد تجمعی مالکیت پنج مورد از بزرگترین سرمایه‌گذاران نهادی تعریف می‌کنند. در واقع تمرکز مالکیت به حالتی اطلاق می‌شود که میزان قابل توجهی از سهام شرکت به عده محدودی تعلق دارد. مالکیت متمرکز ممکن است به موضوع تضاد منافع بین سهامداران اکثریت و اقلیت منجر شود. در واقع، سهامداران عمده با کنترل شرکت ممکن است ترجیحات شخصی خود را تحمیل کنند، حتی اگر این خواسته‌ها برخلاف کسانی که سهامدار اقلیت هستند، اجرا شود (بانا و همکاران، ۲۰۲۱). بر اساس طرح این مبانی نظری؛ بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری اهمیت و ضرورت خود را نشان می‌دهد.

مروری بر پیشینه پژوهش

مطالعات داخلی

ژاله عبدالمهدی (۱۴۰۰) به بررسی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. یافته‌های پژوهش که در ارتباط با فرضیه مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد، حاکی از آن می‌باشد که

² Banna et al

³ Banna et al

مقایسه صورت‌های مالی (متغیر مستقل) بر ریسک‌پذیری بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (متغیر وابسته) دارای تاثیر معنادار با رابطه معکوس می‌باشد و هر چه قابلیت مقایسه بیشتر باشد ریسک‌پذیری کمتر است.

هاشمیان کلور (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر رابطه بین بیش‌اطمینانی مدیریت و ریسک‌پذیری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. برای این منظور، جامعه آماری تحقیق شامل اطلاعات ۱۱۹ شرکت مورد پذیرش در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی بین ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ مورد بررسی می‌باشد. به منظور بررسی هر یک از فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیونی چند متغیره و با استفاده از داده‌های پانلی به بررسی فرضیه‌های تحقیق پرداخته شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق بیانگر این است که مالکیت دولتی بر ریسک‌پذیری شرکت‌ها تأثیر معکوس و معناداری دارد و هم‌چنین بیش‌اطمینانی مدیران بر ریسک‌پذیری شرکت‌ها تأثیر مستقیم و معناداری دارد و در نهایت مالکیت دولتی بر رابطه بین بیش‌اطمینانی مدیران و ریسک‌پذیری شرکت‌ها تأثیر معکوس و معناداری دارد. بر اساس نتایج می‌توان استنباط کرد که مدیران با اطمینان بیش از حد معتقدند که اقدامات و نتایج آن‌ها کم تر توسط عوامل خارج از کنترل‌شان تعیین می‌شود.

اکبری فیض‌آبادی (۱۳۹۸) به بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر نوسانات ویژه بازده سهام با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌کنندگی خطاهای پیش‌بینی سود، پراکندگی پیش‌بینی سود و کیفیت گزارشگری مالی پرداخت. در این مسیر؛ با استفاده از روش حذف سامانمند، نمونه‌ای متشکل از ۱۰۵ شرکت از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ انتخاب گردید. برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیونی چند متغیره به روش داده‌های ترکیبی استفاده شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی تاثیر معکوسی بر نوسانات ویژه بازده سهام دارد. هم‌چنین نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد خطاهای پیش‌بینی سود، پراکندگی پیش‌بینی سود و کیفیت گزارشگری مالی، تاثیر معکوس قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر نوسانات ویژه بازده سهام را تعدیل می‌کند.

مطالعات خارجی

بانا و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری پرداختند. نتایج نشان داد مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد، ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد و ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی است.

میا^۴ (۲۰۲۱) به بررسی رابطه بین قدرت مدیرعامل، ریسک‌پذیری شرکت و نقش تمرکز مالکیت پرداختند. داده شامل ۱۸۷ شرکت در دوره زمانی ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ بود. نتایج آزمون فرضیه‌ها بر اساس نرم‌افزار ایویوز ۹ نشان داد؛ بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت، ارتباط معناداری وجود دارد. اما نتایج حاکی از آن بود که تمرکز مالکیت، بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت، تاثیری ندارند. هم‌چنین تاثیر تمرکز مالکیت بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت در شرکت‌های دارای مالکان غیردولتی نسبت به شرکت‌های دارای مالکان دولتی، تفاوتی نداشت.

آسونگو و همکاران^۵ (۲۰۲۰) به بررسی تاثیر ساختار سرمایه و مالکیت بر رفتار ریسک‌پذیری پرداختند. نمونه آماری تعداد ۵۷ بانک و روش تجزیه تحلیل داده‌ها با استفاده از داده‌های ترکیبی انجام شد. نرم‌افزارهای مورد استفاده شامل eview8 و stata14 بوده است. نتایج نشان داد متغیرهای تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی و

⁴ Mia

⁵ Asongu et al

مالکیت دولتی با رفتار ریسک‌پذیری بانک‌ها ارتباط معناداری دارند. همچنین ساختار سرمایه با رفتار ریسک‌پذیری بانک‌ها ارتباط معنادار مثبت داشته است.

آنافو و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر ریسک‌پذیری شرکت‌ها پرداختند. نتایج نشان داد که بین مالکیت بانک و ریسک‌پذیری شرکت یک رابطه منفی و بین تمرکز مالکیت و ریسک‌پذیری شرکت رابطه مثبت وجود دارد. همچنین در سطح معناداری ۹۵٪ شواهد قابل‌انکبایی مبنی بر وجود رابطه معنادار بین مالکیت شرکتی و دولتی با ریسک‌پذیری شرکت، یافت نشد.

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول: مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- فرضیه دوم: ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
- فرضیه سوم: ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی است.

مدل تحلیلی پژوهش

مدل‌های رگرسیونی در جهت آزمون فرضیه‌ها بشرح زیر تعریف می‌گردند.

$$\beta_4 \text{LOSS}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{ROA}_{it} + \beta_7 \text{CASH}_{it} + \beta_3 \text{OWN} * \text{RISK}_{it} + \beta_2 \text{RISK}_{it} + \text{FRQ}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{OWN}_{it} + \beta_8 \text{INV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیرهای پژوهش و شیوه ارزیابی آنان

*متغیر مستقل

مالکیت دولتی

متغیر مذکور بصورت یک متغیر دوجوهی تعریف می‌گردد. بدین صورت که اگر شرکت دولتی باشد، امتیاز یک و در غیر این صورت امتیاز صفر مبنای محاسبات خواهد بود.

*متغیر وابسته

کیفیت گزارشگری مالی

در پژوهش حاضر، برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی، طبق رابطه (۱) از مدل دیچف و دیچو (۲۰۰۲) و فرانسیس و همکاران (۲۰۰۵) استفاده می‌شود. بر اساس این رویکرد، کیفیت گزارشگری مالی در وهله نخست توسط کیفیت ارقام تعهدی تعیین می‌شود؛ زیرا سود حسابداری را می‌توان به عنوان جمع جریان‌های نقدی عملیاتی و ارقام تعهدی بازنمایی کرد. چنین تصویری وجود دارد که ارقام تعهدی حسابداری، جریان‌های نقدی عملیاتی آتی را پیش‌بینی می‌کنند و جریان‌های نقدی جاری و یا بازگشت جریان‌های نقدی گذشته را منعکس می‌نمایند. خطای اندازه‌گیری در تعیین ارقام تعهدی می‌تواند توانایی ارقام تعهدی را برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی یا انعکاس جریان‌های نقدی گذشته و حال بصورت بالقوه تحریف نماید.

$$TCA_{i,t} = b_0 + b_1 CF_{i,t-1} + b_2 CF_{i,t} + b_3 CF_{i,t+1} + b_4 DREV_{i,t} + b_5 PPE_{i,t} + e_0 \quad \text{رابطه (۱)}$$

که در رابطه فوق:

TCA_{it} : جمع ارقام تعهدی جاری شرکت t در سال t ,

CF_{it-1} : جریان‌های نقدی شرکت t در سال $t-1$,

CF_{it} : جریان‌های نقدی شرکت t در سال t ,

C_{it+1} : جریان‌های نقدی شرکت t در سال $t+1$,

ΔREV_{it} : تغییر در درآمد فروش شرکت t در سال t نسبت به سال $t-1$,

PPE_{it}: ارزش ناخالص (بهای تمام شده) اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت t در سال t می‌باشد. جمع ارقام تعهدی جاری (TCA) از رابطه (۲) بدست می‌آید.

$$TCA_{i,t} = DCA_{i,t} - DCL_{i,t} - DCASH_{i,t} + DSTDEBT_{i,t} \quad \text{رابطه (۲)}$$

ΔCA_{it} : تغییر در دارایی‌های جاری شرکت t در سال $t-1$.

ΔCL_{it} : تغییر در بدهی‌های جاری شرکت t در سال $t-1$.

$\Delta CASH_{it}$: تغییر در موجودی نقد شرکت t در سال $t-1$ و

$\Delta STDEBT_{it}$: تغییر در تسهیلات مالی دریافتی کوتاه‌مدت شرکت t در سال $t-1$ می‌باشد.

جریان‌های نقدی شرکت t در سال t ($CF_{i,t}$) نیز از رابطه (۳) به دست می‌آید.

$$CF_{i,t} = NIBE_{i,t} - TCA_{i,t} + DEPN_{i,t} \quad \text{رابطه (۳)}$$

که در رابطه فوق:

$NIBE_{it}$: سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه شرکت t در سال t .

TCA_{it} : جمع ارقام تعهدی جاری شرکت t در سال t و

$DEPN_{it}$: هزینه‌های استهلاک شرکت t در سال t می‌باشد.

بر اساس رابطه (۱)، اگر کیفیت ارقام تعهدی بالا باشد، آنگاه ارقام تعهدی می‌تواند عمده تغییر در

جریان‌های نقدی جاری، گذشته و آینده را منعکس نماید و در نتیجه باقیمانده خاص شرکت (E_{it}) در رابطه (۱)

مبنای کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده در این پژوهش را شکل می‌دهد. به صورت مشخص، شاخص کیفیت

گزارشگری مالی بعنوان معکوس مربع باقیمانده‌های شرکت t تعریف می‌شود. هر قدر مربع باقیمانده‌ها بالاتر باشد،

به نشانه ارقام تعهدی ضعیف‌تر و کیفیت گزارشگری مالی بالاتر تعبیر می‌شود. پس می‌توان شاخص کیفیت

گزارشگری مالی را در پژوهش بصورت زیر تعریف نمود:

$$FRQ = \frac{1}{e^2}$$

*متغیر تعدیلگر

ریسک‌پذیری

در پژوهش حاضر ریسک‌پذیری با استفاده از شاخص ریسک سیستماتیک بدیت می‌آید. ریسک سیستماتیک که تحت

عناوینی هم چون ریسک بازار، ریسک نظام مند و ریسک کاهش ناپذیر هم آمده، آن قسمت از کل ریسک می‌باشد که تابع

عوامل بازار است و نمی‌توان آن را حذف کرد. شاخص ریسک سیستماتیک را می‌توان نوسان‌پذیری بازده یک سهم نسبت به

نرخ بازده کل بازار سهام تعریف نمود. برای کمی کردن این شاخص ابتدا کواریانس بین بازده دارایی موردنظر با بازده بازار

محاسبه شده و سپس بر مقدار واریانس پرتفوی بازار تقسیم می‌شود. برای محاسبه این ریسک از فرمول زیر استفاده شده

است:

$$\beta = \frac{COV(R_i, R_m)}{\delta_m^2}$$

بتای بدست آمده از فرمول بالا، به عنوان شاخص ریسک سیستماتیک می‌باشد.

*متغیرهای کنترلی

گزارش زیان

متغیر مذکور بصورت یک متغیر دووجهی تعریف می‌گردد. بدین صورت که اگر شرکت در هر سال زیان خالص گزارش کرده باشد، امتیاز یک و در غیر این صورت امتیاز صفر مبنای محاسبات خواهد بود.

اهرم مالی

اهرم مالی از رابطه زیر بدست می‌آید.

$$LEV = \frac{\text{کل بدهی‌ها}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

بازده دارایی‌ها

بازده دارایی‌ها از رابطه زیر بدست می‌آید.

$$ROA = \frac{\text{سود (زیان) خالص}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

نسبت نگهداشت وجه نقد

نسبت نگهداشت وجه نقد از رابطه زیر بدست می‌آید.

$$CASH = \frac{\text{وجه نقد + سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

نسبت موجودی کالا

نسبت موجودی کالا از رابطه زیر بدست می‌آید.

$$INV = \frac{\text{موجودی کالا}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است که طرح آن از نوع تجربی و با استفاده از رویکرد پس‌رویدادی است. به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش، از رگرسیون خطی چند گانه که مبتنی بر داده‌های پانل و ترکیبی از سری‌های مقطعی و زمانی بوده، استفاده شده است که با استفاده از روش‌های آماری و اقتصادسنجی به بررسی تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌پردازد. در ابتدا با رجوع به بانک‌های اطلاعاتی نظیر پایان‌نامه‌ها، مقالات و پژوهش‌های مشابه، ادبیات مورد نیاز در جهت نگارش مبانی نظری و پیشینه پژوهش، گردآوری می‌گردد. در ادامه، اطلاعات بانکهای مورد بررسی انتخاب شده بعنوان نمونه آماری، که اطلاعات آنها، به صورت بانک‌های اطلاعاتی بر روی لوح‌های فشرده موجود بوده و تحت نظارت و بررسی نهادهای مسئول می‌باشند، از طریق مراجعه به صورت‌های مالی حسابرسی شده و نرم‌افزار ره‌آورد نوین گردآوری خواهد شد. مرحله مربوط به تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه‌ها، بواسطه آنکه نشان دهنده تلاش‌ها و زحمات گذشته می‌باشد، مهمترین بخش در یک پژوهش علمی است. آنچه که در این بخش، اهمیت خود را نشان می‌دهد، این مطلب می‌باشد که پژوهشگر می‌بایست اطلاعات و داده‌ها را در مسیر هدف پژوهش، پاسخگویی به سوالات و ارزیابی فرضیه‌ها، مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. در پژوهش حاضر، برای تحلیل داده‌های مربوطه، از آزمون‌های متفاوتی استفاده خواهد شد که می‌توان به شاخص‌های توصیفی در بخش آمار توصیفی و آزمون‌های آماری در بخش آمار استنباطی اشاره نمود. بطور کلی روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر بشرح زیر تشریح می‌گردد.

❖ انجام آمار توصیفی (جهت بررسی وضعیت عمومی و نمایش عمومی وضعیت متغیرها بر اساس شاخص‌های پراکندگی).

❖ آزمون جاک برا (بررسی نرمال بودن جملات خطای مدل آزمون فرضیه‌ها).

❖ آزمون نبود همخطی (بررسی نبود همخطی میان متغیرهای مستقل و کنترلی بر اساس شاخص‌های تلرانس و عامل تورم واریانس).

- ❖ آزمون نبود واریانس ناهمسانی (برای بررسی همسانی واریانسها با استفاده از آزمون وایت).
- ❖ آزمون چاو (برای بررسی انتخاب داده‌های تابلویی در برابر داده‌های تلفیقی).
- ❖ آزمون هاسمن (برای بررسی انتخاب روش اثرات ثابت در برابر اثرات تصادفی).
- ❖ انجام رگرسیون چندگانه.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

جامعه آماری در این پژوهش، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۹ به مدت ده سال می‌باشد. برای حصول به نمونه آماری مطلوب از روش غربالگری استفاده شده و جامعه آماری با استفاده از محدودیت‌های زیر تعدیل شده است:

- عضویت ده ساله شرکتهای نمونه (طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۰)، در بورس اوراق بهادار تهران.
 - داشتن سال مالی منتهی به پایان ۲۹ اسفند ماه.
 - وجود اطلاعات مالی کافی در جهت سنجش متغیرهای تعریف شده.
 - عدم تغییر سال مالی.
 - عدم عضویت در زمره بانکها، موسسات مالی، بیمه، هلدینگ و لیزینگ.
- ۴۹۸ کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدا تا پایان سال ۱۳۹۹
- (۸۰) عدم منتهی شدن سال مالی منتهی به پایان اسفند ماه هر سال.
- (۷۸) عدم عضویت ده ساله در بورس.
- (۶۰) عدم ارائه اطلاعات مالی کافی.
- (۸۳) تغییر سال مالی.
- (۷۹) فعالیت در حوزه‌های بانک و موسسات اعتباری، واسطه‌گری، بیمه و هلدینگ.
- ۱۱۸ کل شرکت‌های مورد بررسی، پس از انجام نمونه‌گیری به روش غربالگری:

یافته‌های پژوهش

بررسی آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول زیر نشان داده شده است. تمامی اطلاعات مستخرج، مربوط به شرکتهای خانوادگی است.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در دوره مورد بررسی

مشاهدات	انحراف معیار	کمترین	بیشترین	میانه	میانگین	نماد	متغیر
۱۱۸۰	-۲,۳۶۶	۲,۴۸۵	۳,۴۰۱	۳,۰۴۵	۲,۹۴۴	FRQ	کیفیت گزارشگری مالی
۱۱۸۰	۲,۲۵۹	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۰,۲۹۷	OWN	مالکیت دولتی
۱۱۸۰	۳,۲۵۷	۱,۰۹۹	۲,۱۹۷	۱,۹۴۶	۱,۶۰۹	RISK	ریسک‌پذیری
۱۱۸۰	۲,۰۹۰	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۲۳۶	LOSS	گزارش زیان
۱۱۸۰	۰,۲۴۱	۰,۴۱۰	۰,۸۷۸	۰,۶۷۵	۰,۶۳۸	LEV	اهرم مالی
۱۱۸۰	۱,۲۸۶	-۰,۱۲۶	۰,۵۸۴	۰,۲۲۶	۰,۲۰۴	ROA	نرخ بازده دارایی‌ها
۱۱۸۰	۱,۵۸۶	۰,۴۳۸	۰,۸۱۶	۰,۵۸۶	۰,۵۴۹	CASH	نسبت نگهداشت وجه نقد
۱۱۸۰	۲,۵۸۵	۰,۱۱۶	۰,۷۵۳	۰,۴۸۶	۰,۴۵۷	INV	نسبت موجودی کالا

آزمون نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش

پیش فرض آنکه آزمون‌های آماری، نتایج صحیحی را تبیین نمایند، کسب اطمینان از نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش ضروری می‌باشد. بدین منظور، برای بررسی نرمال بودن توزیع آماری

جملات خطای فرضیه‌های پژوهش از آزمون جاک - برا در محیط نرم‌افزاری ایویوز استفاده شده است. توزیع آماری آزمون مذکور بصورت زیر است:

توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش دارای توزیع نرمال است: H_0

توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش دارای توزیع نرمال نیست: H_1

نتایج آزمون مذکور در جدول زیر ارائه شده است.

نتایج آزمون نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره جاک برا	احتمال آماره جاک برا
جملات خطای فرضیه اول	RESIDUAL	۱۸۷,۹۴۶	۰,۰۷۶

به لحاظ آنکه احتمال آماره جاک - برا برای توزیع آماری جملات خطای فرضیه پژوهش، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، فرض H_0 تأیید شده و نرمال بودن توزیع آماری آن را تأیید می‌نماید.

بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

بدین منظور، از آزمون لوین؛ لین و چو استفاده شده و نتایج آزمون مذکور در جدول زیر نشان داده شده است. توزیع آماری آزمون مذکور بصورت زیر است:

داده‌های متغیرها پایا نیستند: H_0

داده‌های متغیرها پایا هستند: H_1

آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	آزمون لوین؛ لین و چو	
		آماره آزمون	احتمال آماره آزمون
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	-۳۱,۲۲۵	۰,۰۰۰۰
مالکیت دولتی	OWN	-۲۵,۶۵۹	۰,۰۰۰۰
ریسک‌پذیری	RISK	-۵۵,۱۳۶	۰,۰۰۰۰
تعامل مالکیت دولتی و ریسک‌پذیری	OWNRISK	-۳۷,۱۱۱	۰,۰۰۰۰
گزارش زیان	LOSS	-۲۵,۳۶۱	۰,۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۵۶,۹۳۶	۰,۰۰۰۰
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	-۹۵,۴۶۸	۰,۰۰۰۰
نسبت نگهداشت وجه نقد	CASH	-۸۰,۱۳۲	۰,۰۰۰۰
نسبت موجودی کالا	INV	-۱۲,۲۵۶	۰,۰۰۰۰

بر اساس نتایج بدست آمده، این نتیجه حاصل شد که متغیرهای پژوهش در دوره بررسی، پایا بوده‌اند. زیرا احتمال آماره آزمون لوین، لین و چو در تمامی متغیرها، کمتر از سطح خطای ۵٪ بوده است.

بررسی نبود همخطی میان متغیرهای پژوهش

نتایج بررسی نبود همخطی میان متغیرهای پژوهش در جدول زیر نشان داده شده است.

نتایج بررسی همخطی میان متغیرهای پژوهش

متغیرهای مستقل و کنترلی		آماره‌های همخطی	
نام متغیر	نماد	تولرانس	عامل تورم واریانس (VIF)
مالکیت دولتی	OWN	۰,۴۰۶	۲,۴۶۳

۲,۴۳۳	۰,۴۱۱	RISK	ریسک پذیری
۲,۲۸۸	۰,۴۳۷	OWNRISK	تعامل مالکیت دولتی و ریسک پذیری
۲,۰۷۰	۰,۴۸۳	LOSS	گزارش زیان
۲,۲۶۷	۰,۴۴۱	LEV	اهرم مالی
۲,۱۶۴	۰,۴۶۲	ROA	نرخ بازده دارایی‌ها
۲,۱۴۵	۰,۴۶۶	CASH	نسبت نگهداشت وجه نقد
۲,۱۴۷	۰,۴۶۵	INV	نسبت موجودی کالا

با توجه به آنکه مقدار تترانس در همه متغیرها، بیشتر از ۰/۲ بوده و مقدار عامل تورم واریانس کمتر از پنج می‌باشد، لذا می‌توان نتیجه گرفت که میان متغیرهای پژوهش، همخطی وجود ندارد.

آزمون واریانس ناهمسانی

در پژوهش حاضر، برای تشخیص واریانس ناهمسانی از آزمون وایت^۷ استفاده شده و نتایج در جدول زیر بیان شده است. توزیع آماری آزمون مذکور بصورت زیر است:

H_0 : همسانی واریانس:

H_1 : ناهمسانی واریانس:

بررسی واریانس ناهمسانی متغیرهای پژوهش

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
وایت	کلیه فرضیه‌ها	۴,۰۰۸	(۳,۴۲۵)	۰,۰۵۶۳

نتایج به دست آمده حاکی از آن است مقدار احتمال آزمون مذکور، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا حاکی از همسانی واریانس بوده و ملاحظه شد که مشکل ناهمسانی واریانس وجود ندارد.

آزمون F لیمر و هاسمن

در مرحله نخست، با استفاده از آزمون F لیمر، به انتخاب الگوی داده‌های تلفیقی در برابر داده‌های تابلویی پرداخته شده است. فرض‌های مربوط به این آزمون بصورت زیر تبیین می‌گردند:

H_0 : پذیرش داده‌های تلفیقی

H_1 : پذیرش داده‌های تابلویی

نتیجه آزمون مذکور در جدول زیر نشان داده شده است.

بررسی نتایج آزمون F لیمر

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
F لیمر	کلیه فرضیه‌ها	۱۲,۴۲۴	(۱۲۲,۴۸۵)	۰,۰۰۰۰

بر طبق داده‌های جدول فوق، مقدار احتمال آماره آزمون F لیمر، کمتر از سطح خطای ۵٪ از این رو به منظور انتخاب الگوی اثرات ثابت در برابر الگوی تصادفی، جهت انجام رگرسیون داده‌های ترکیبی، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. فرض‌های مربوط به این آزمون بصورت زیر تبیین می‌گردند:

H_0 : استفاده از روش اثرات تصادفی

H_1 : استفاده از روش اثرات ثابت

نتیجه آزمون مذکور در جدول زیر نشان داده شده است.

⁷ White Test

بررسی نتایج آزمون هاسمن

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
هاسمن	کلیه فرضیه‌ها	۳۷,۰۲۴	۷	۰,۰۰۰۰

همانگونه که مشخص است، مقدار احتمال آماره آزمون هاسمن کمتر از سطح خطای ۵٪ می‌باشد. لذا استفاده از الگوی ثابت در برابر الگوی اثرات تصادفی در فرضیه‌های پژوهش تأیید می‌گردد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

مدل رگرسیونی اثرات ثابت فرضیه مذکور در جدول زیر نشان داده شده است.

مدل رگرسیونی اثرات ثابت فرضیه‌های پژوهش

متغیرها	آماره‌ها	نماد	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
مقدار ثابت	C	-۲,۸۴۳	-۴,۳۶۴	۰,۰۰۰۰	
مالکیت دولتی	OWN	۸,۰۴۷	۲,۵۲۴	۰,۰۱۱۹	
ریسک‌پذیری	RISK	-۹,۸۹۰	-۰,۳۷۲	۰,۷۰۹۴	
تعامل مالکیت دولتی و ریسک‌پذیری	OWNRISK	-۹,۰۷۸	-۱,۳۳۲	۰,۱۸۳۳	
گزارش زیان	LOSS	۵,۴۵۱	۱۹,۷۵۸	۰,۰۰۰۰	
اهرم مالی	LEV	۱۰,۶۸۹	۴,۲۷۴	۰,۰۰۰۰	
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	۱۰,۶۶۱	۱,۱۷۳	۰,۲۴۱۲	
نسبت نگهداشت وجه نقد	CASH	۵,۸۵۵	۰,۷۵۴	۰,۴۵۱۱	
نسبت موجودی کالا	INV	-۰,۰۰۹	-۱,۲۰۰	۰,۲۳۰۳	
ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون	آماره F	احتمال آماره F	
۰,۴۶۹	۰,۴۵۱	۱,۹۸۵	۲۱,۰۰۵	۰,۰۰۰۰	

نتایج حاصل از جدول فوق، بیان‌کننده مطالب زیر می‌باشد:

مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد. زیرا اولاً علامت ضریب رگرسیونی متغیر مربوطه (۸,۰۴۷)، مثبت و ثانیاً مقدار احتمال آماره t آن (۰,۰۱۱۹)، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌گردد.

ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری ندارد. زیرا اولاً علامت ضریب رگرسیونی متغیر مربوطه (-۹,۸۹۰)، منفی و ثانیاً مقدار احتمال آماره t آن (۰,۷۰۹۴)، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌گردد.

ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی نیست. زیرا اولاً علامت ضریب رگرسیونی متغیر مربوطه (-۹,۰۷۸)، منفی و ثانیاً مقدار احتمال آماره t آن (۰,۱۸۳۳)، بیشتر از سطح خطای ۵٪ است. لذا فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌گردد.

بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده مدل، حدود ۴۵٪ تغییرات متغیر وابسته، ضمن توجه به تأثیر متغیرهای کنترلی، توسط تغییرات متغیرهای توضیحی که در مدل مذکور پیش‌بینی شده بود، قابل توضیح است.

برای بررسی خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش از آزمون دوربین - واتسون استفاده شده است که چون مقدار آن (۱,۹۸۵) در بازه بهینه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بیان‌کننده این مطلب است که همبستگی بین

واریانس جملات خطا دارای تأثیر گذاری جدی نبوده؛ دارای استقلال بوده و فرض وجود خودهمبستگی میان متغیرها، رد می‌گردد.

به منظور بررسی معنادار بودن مدل، از آزمون F استفاده شد و چون احتمال آماره آزمون مذکور ($0,0000$)، کمتر از سطح خطای 5% می‌باشد، معنادار بودن رگرسیونی برازش شده تأیید می‌گردد؛ بعبارت دیگر؛ کلیت رگرسیون بصورت خطی، قابل اعتماد است.

خلاصه پژوهش

نتایج کلی حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، شرح اطلاعات مندرج در جدول زیر می‌باشد.

خلاصه نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

ردیف	فرضیه‌ها	نوع رابطه	معنی دار بودن یا نبودن	نتیجه آزمون فرضیه
۱	فرضیه اول: مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.	مثبت	معنادار	تأیید فرضیه
۲	فرضیه دوم: ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.	منفی	عدم معنادار	رد فرضیه
۳	فرضیه سوم: ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی است.	منفی	عدم معنادار	رد فرضیه

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول پژوهش حاضر به شرح زیر تشریح می‌گردد.

مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

در این مسیر پس از انجام آزمون فروض کلاسیک با استفاده از آزمون‌های وایت، F لیمر هاسمن؛ ضمن تأیید عدم وجود واریانس ناهمسانی، از روش داده‌های تابلویی با استفاده از روش استفاده از اثرات ثابت استفاده شد که نتایج حاصله، تأکید بر این مطلب داشت که مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت و معناداری دارد. این تأثیر، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده (45%) متوسط و با توجه احتمال آماره t ($0,0119$) کاملاً معنادار می‌باشد که یافته‌های مذکور در انطباق با فرضیه اول بوده و حاکی از تأیید آن دارد. این یافته‌ها در انطباق با یافته‌های هاشمیان کلور (1399)، اعتباریان (1397)، بانا و همکاران (2021) و آنارفو و همکاران (2020) می‌باشد.

فرضیه دوم پژوهش حاضر به شرح زیر تشریح می‌گردد.

ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

در این مسیر پس از انجام آزمون فروض کلاسیک با استفاده از آزمون‌های وایت، F لیمر هاسمن؛ ضمن تأیید عدم وجود واریانس ناهمسانی، از روش داده‌های تابلویی با استفاده از روش استفاده از اثرات ثابت استفاده شد که نتایج حاصله، تأکید بر این مطلب داشت که ریسک‌پذیری بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری ندارد. این تأثیر، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده (45%) متوسط و با توجه احتمال آماره t ($0,7094$) کاملاً معنادار نمی‌باشد که یافته‌های مذکور در انطباق با فرضیه دوم نبوده و حاکی از رد آن دارد. این یافته‌ها در انطباق با یافته‌های هاشمیان کلور (1399)، اعتباریان (1397)، بانا و همکاران (2021) و آنارفو و همکاران (2020) می‌باشد.

فرضیه سوم پژوهش حاضر به شرح زیر تشریح می‌گردد.

ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی است.

در این مسیر پس از انجام آزمون فروض کلاسیک با استفاده از آزمون‌های وایت، F لیمر هاسمن؛ ضمن تایید عدم وجود واریانس ناهمسانی، از روش داده‌های تابلویی با استفاده از روش استفاده از اثرات ثابت استفاده شد که نتایج حاصله، تاکید بر این مطلب داشت که ریسک‌پذیری تعدیل‌کننده تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی نیست. این تأثیر، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده (۴۵٪) متوسط و با توجه احتمال آماره t (۰,۱۸۳۳) معنادار نمی‌باشد که یافته‌های مذکور در انطباق با فرضیه سوم نبوده و حاکی از رد آن دارد. این یافته‌ها در انطباق با یافته‌های هاشمیان کلور (۱۳۹۹)، اعتباریان (۱۳۹۷)، بانا و همکاران (۲۰۲۱) و آنارفو و همکاران (۲۰۲۰) می‌باشد.

پیشنهادات

پیشنهادات مبتنی بر یافته‌های فرضیه اول پژوهش

* به مدیران شرکت‌های تجاری پیشنهاد می‌گردد که از واگذاری بیشتر سهام به شرکت‌های دولتی در واحدهای تحت کنترل؛ زمینه‌های بهبود کیفیت گزارشگری مالی را فراهم آورند.

* به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد که شرکت‌های هدف سرمایه‌گذاری را بر اساس میزان دولتی یا خصوصی بودن طبقه بندی نموده و و انجام فعالیت‌های سرمایه‌گذاری را در واحدهایی انجام دهند که از نظر مالکیت؛ در زمزه شرکت‌های دولتی قرار داشته باشند؛ زیرا در اینگونه واحدها کیفیت گزارشگری مالی در سطح بالایی است.

پیشنهادات مبتنی بر یافته‌های فرضیه دوم و سوم پژوهش

* به مدیران شرکت‌های تجاری پیشنهاد می‌گردد که از طریق کاهش ریسک‌پذیری؛ زمینه‌های بهبود کیفیت گزارشگری مالی را فراهم آورند.

* به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد که شرکت‌های هدف سرمایه‌گذاری را بر اساس میزان مواجهه با ریسک‌پذیری رتبه‌بندی نموده و انجام فعالیت‌های سرمایه‌گذاری را در واحدهایی انجام دهند که از نظر میزان ریسک‌پذیری در سطح نازلی قرار داشته باشند؛ زیرا در اینگونه واحدها کیفیت گزارشگری مالی در سطح بالایی است.

* به مراجع استانداردگذاری سازمان بورس پیشنهاد می‌گردد که دستورالعمل‌ها و الزامات لازم در جهت سنجش صحیح کیفیت گزارشگری مالی را فراهم آورند.

پیشنهادات برای پژوهش‌های آتی

- بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری در بانکها و موسسات مالی.
- بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری در شرکت‌های خانوادگی.
- بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر کیفیت گزارشگری مالی با در نظر گرفتن اثر تعدیل‌کنندگی ریسک‌پذیری در شرکت‌های فرابورسی

محدودیت‌های پژوهش

- وجود معیارهای مختلف برای سنجش کیفیت گزارشگری مالی از مهمترین محدودیت‌های پژوهش فعلی بود.